

Instruirea interactivă a studenților de la facultate. Strategii de lucru

Liuba Cibotaru, lector superior

Summary

Course of the specialty didactics requires from the student, more than other courses, an interactive approach based on collaborative, deep, intellectual, psychomotor, affective and attitudinal involvement.

Formarea profesorului de limba română implică o abordare deosebită din partea profesorilor, dar și a studenților filologi. Cursurile de didactică generală, dar și didactica specialității necesită din partea studentului, mai mult decât în cadrul altor discipline de studiu, o învățare atitudinală, problematizată, care să-l apropie cât mai mult posibil de realitățile școlii contemporane, în care absolventul își va desfășura activitatea, fără teama sau frica de o posibilă nereușită de integrare, sau fără un posibil disconfort pe care îl poate trăi atunci când pășește pe pragul școlii.

Or, sunt proaspete amintirile noastre despre neconcordanța pe care am remarcat-o, unii din noi, când am făcut primele lecții, sau pe care o resimt și azi absolvenții noștri, și anume, neconcordanța dintre teorie și practică. Cu alte cuvinte, cursurile de didactică trebuie să elimine această neconcordanță, să constituie o punte de trecere dintre teoria disciplinelor de la facultate și practica abordării didactice a acestor teorii. În primii ani de pregătire la facultate, studentul acumulează cunoștințe din domeniile de specialitate; definește termenii, clasifică conceptele, studiază profund disciplinele care vor constitui fundamentul teoretic al viitorului profesor de limba și literatura română. Cursurile de Pedagogie și Psihologie pregătesc nivelul psihopedagogic al viitorului profesor, didactica specialității vine să lege într-un tot unitar pregătirea profesorului de limba și literatura română, dar nu să și o încheie, pentru că specialitatea necesită formare continuă, permanentă. Așadar, acest curs necesită a fi realizat și prezentat studenților ca un model de formare profesională, pe care studenții nu-l vor asimila - copia exact, ci va servi, mai degrabă, un punct de plecare în conturarea profesională, individuală, în stabilirea propriului stil pedagogic.

Cursul de didactică a specialității necesită, mai mult decât alte cursuri, o abordare interactivă, care va avea la bază implicarea colaborativă, profundă, intelectuală, psihomotorie, afectivă și atitudinală a studentului. Odată cu asimilarea unui volum de cunoștințe prezentate de profesori, studentul va fi implicat și într-un studiu individual, profund, care să-i satisfacă propriile necesități, astfel încât să poată realiza sarcinile individuale care i se pun în față. Astfel, în funcție de pregătirea lui, studentul va fi silit să repete sau să învețe încă o dată acele discipline care nu au fost studiate suficient, iar stăpânirea lor e temelia succesului personal, fie în realizarea proiectului didactic, fie în prezentarea lecției de română în cadrul practicii pedagogice.

Acest lucru îl va angaja pe student într-o gândire individuală, reflexivă, de durată, conștientă și conștientizată pentru a obține un succes iminent sau de progres. Desigur că învățarea interactivă presupune din partea profesorului o altă perspectivă de abordare și organizare a învățării care va însemna următoarele:

- asigurarea unui mediu educațional stimulativ, activizant, interactiv, dinamic;
- învățarea se va baza pe o motivație internă și cognitivă și pe dorința de a realiza demersuri originale, inedite și lecții interesante și impresionante;
- studentul va căuta soluții de rezolvare individuală a sarcinilor propuse de profesor în achizițiile anterioare, dar reangajându-le într-o manieră nouă, inedită;

- studentul va avea curajul să propună idei și rezolvări personale care se vor baza pe niște argumente proprii venite din propria experiență de învățare.

Astfel, în cadrul cursului de didactică a disciplinei, studentul va conștientiza că succesul ulterior depinde de nivelul de angajare personal, individual și nu de nivelul întregului grup de studenți.

Rolul profesorului de didactică se va rezuma la următoarele:

1. să-l stimuleze pe student să învețe din propria inițiativă, oferindu-i sarcini individuale;
2. să reflecteze profund și să fie responsabil de propria reușită sau nereușită;
3. să-și argumenteze necesitățile sporind interesul pentru perfecționarea permanentă și continuă pe parcursul vieții;
4. să-și autogestioneze și automonitorizeze timpul în funcție de necesitățile informaționale individuale, pentru realizarea demersului educațional.

Didactica specialității mai are menirea de a-i învăța pe studenți să transfere achizițiile dobândite pe parcursul anilor, competențele pe care și le-au format în contexte noi; să stabilească importanța, utilitatea și rostul acestora în procesul de predare a limbii și literaturii române. Vorbim, în această ordine de idei, despre programa cursului de didactică a specialității, care, la compartimentul competențe, va ține seama de competențele realizate și dezvoltate pe parcursul altor cursuri și, care, vor fi actualizate și dezvoltate în funcție de noile obiective și sarcini. Cu alte cuvinte, dacă la cursurile de pedagogie, studentul a învățat ce este proiectul didactic și care sunt componentele acestuia, iar la morfologie a studiat substantivul, atunci la didactica specialității va învăța cum să selecteze strategiile de predare-învățare-evaluare a substantivului pentru o clasă de elevi sau alta, ținând cont de vârsta elevilor, de cerințele curriculare, de competențele specifice pe care le are de realizat împreună cu elevii. O idee de angajare și organizare a învățării didacticii limbii și literaturii române, ar fi să elaborăm și să organizăm la începutul cursului un chestionar în care să precizăm achizițiile anterior acumulate ale fiecărui student în parte, astfel să-i motivăm, în perspectivă, pentru o învățare individuală, problematizată, conștientizată, demonstrându-le că succesul depinde de ceea ce s-a făcut anterior și poate fi dezvoltat, dacă se va depune efort individual, în funcție de necesitățile fiecărui student în parte.

Desigur, vom fi exacti și în selectarea strategiilor pe care le aplicăm la cursul de didactică a specialității, astfel, metodele tradiționale își pierd intensitatea, oferind spațiu metodelor și tehnicilor interactive. Și-a demonstrat eficiența metoda Sinectica/ metoda analogiilor/ metoda asociațiilor de idei/ metoda Gordon. Metoda a fost elaborată de profesorul William Gordon de la Universitatea Harvard, SUA și este o metodă interactivă ca și descoperirea analogică, care înlesnește realizarea de previziuni, formularea de idei și ipoteze, care pot fi verificate teoretic și, mai ales, practic. Termenul *sinectic* provine din limba greacă și, în traducere, înseamnă *unire, combinare, analogie*. Literatura de specialitate distinge mai multe tipuri de sinectică:

1. analogia personală – presupune identificarea fiecărui student cu un obiect, cu o persoană, cu un fenomen, cu un sistem și valorificarea capacității de a se substitui obiectului/componentei problemei, de a descrie trăirile și sentimentele proprii;
2. analogia simbolică – presupune utilizarea unei imagini, a unui simbol, comprimarea problemei într-un cuvânt sau într-o frază, pentru a o rezolva;
3. analogia directă – presupune înlocuirea obiectului/situației-problemă cu ajutorul unor date, fapte, sisteme cunoscute;
4. analogia fantastică – presupune substituirea realului cu magicul, cu irealul, crearea unor dimensiuni originare a problemei și propunerea de soluții.

În realizarea și aplicarea metodei, se vor respecta următoarele etape:

- a) evidențierea unei probleme de către profesor sau de către student;
- b) familiarizarea studentilor cu elementele cunoscute ale problemei;
- c) detașarea/distanțarea temporară a studentilor de elementele problemei, încurajarea atitudinii creatoare și eliberarea lor de orice idei preconceptionale care ar putea influența în mod negativ găsirea de soluții originale, viabile;
- d) căutarea și concentrarea studentilor asupra propunerii de idei originale;
- e) potrivirea ideilor propuse cu rezolvarea problemei formulate la început de profesor;
- f) inventarierea și altor căi posibile de rezolvare a problemei.

Această metodă ar implica studenții într-o activitate interesantă de rezolvare a problemelor de proiectare didactică, de exemplu, la un subiect de limbă, literatură, comunicare sau de realizare a unei competențe specifice pentru a le demonstra că în didactica specialității pot fi mai multe soluții de rezolvare, mai multe idei de soluționare a sarcinilor formulate de profesor. Important e să știm să-i mobilizăm pe studenți, să-i ghidăm și să le demonstrăm că succesul depinde de implicarea lor activă și de creativitatea sporită în rezolvarea sarcinilor.

Bibliografie

1. Bogoș, Mușata- Dacia, *Instruirea interactivă*, Iași, Polirom, 2013.
2. Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița, *Psihologia școlară*, Iași, Polirom, 2008.
3. Cucoș, Constantin, *Psihologie pentru examene de definitivare și grade didactice*, Iași, Polirom, 2009.
4. Curriculumul disciplinar la limba și literatura română pentru gimnaziu, Chișinău, 2010.
5. Panfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu, Structuri didactice deschise*, Pitești, Editura Paralela 45, 2007.
6. Pânișoară, Georgeta, Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Motivarea eficientă*, Iași, Polirom, 2005.